

Koroško Korošcem

Št. 49.

Celovec, dne 18. septembra 1920.

Izhaja dvakrat na teden.

SHS-Herkul

pred glasovanjem napihnjen po „Miru“ in „Korošcu“ — po glasovanju skrknjen in poln smrada.

Na Gosposvetskem polju.

Koroško ljudstvo je govorilo. Glasno in odločno je povedalo na zborovanju na Gosposvetskem polju vsemu svetu, da si nikdar in pod nobenim pogojem ne da razkosati svoje domovine.

Bil je lep, krasen dan ta 12. september, pravi Gospodov dan. Z vseh strani so prihitele nepregledne množice: peš, na okrašenih vozovih, na ravno tako okinčanih avtomobilih in z vlaki. Po cestah in stezah so se vile dolge, nepretrgane vrste Korošcev in Korošic. Kamorkoli si gledal, povsod si videl ljudstvo mahati z robci in klobuki, vsi so se čutili kot bratje in sestre. Odigrali so se ginljivi prizori in marsikatero oko je postalo rosno. Že okoli 9. ure dopoldne je bilo videti široo Gosposvetsko polje kakor razburkano morje in še vedno so

prikorakale nove čete, in pridrdrale cele kolone vozov z godbami na čelu. Ob 1½10. uri je bila sv. maša na prostem. Godba je svirala prelepo Schubertovo mašo, na gričih okrog ravnine so grmeli topiči, da se je daleč razlegalo, na nebu pa je sijalo zlato sonce.

Po končani maši so zapeli pevci (cela pevska zveza broječa več tisoč mož) nekaj pesni tako dovršeno, da je bila nepregledna množiča kar očarana. Nato so razlagali različni govorniki pomen velikanskega shoda. Seveda ni mogoče navesti vseh govorov, omeniti hočemo samo najbolj značilne izjave, predvsem izvajanja znanega zgodovinarja prof. dr. Graberja, kateri je dokazal, da so takozvane pravice Jugoslovanov do Gosposvetskega polja popolnoma neutemeljene in ničeve. Več kot 1100 let ni bilo več slovanskega vladarja na Koroškem. To jim neprijetno resnico so kranjski fanatiki že pred letom

1860. pačili s tem, da so iz rimskega napisa na vojvodskem stolu naredili slovenskega: namesto prvotnega „Mansueti Veri“ beremo sedaj „Ma Sveti Veri“. Za večne čase je vtisnjen tem kazilem na nesramno čelo pečat sramote. Laž, zavijanje in ponarejanje: to so bila že od nekdaj njih sredstva!

Predsednik Schumy je obrazložil gospodarski pomen nerazdeljene Koroške. Razkosanje dežele bi ne pomenilo nesrečo samo za cono B in ostalo Koroško, temveč ravno tako tudi za prebivalce cone A, kajti celo glasovalno ozemlje tvori bistveni del cele dežele. (Tako je!) Ze prometni razvoj kaže, da teži vse proti sredini dežele, v celoško kotlino, katera je z vsemi deli dežele v ozkih gospodarskih stikih. Glasovalno ozemlje pride z Labudsko dolino vred v poštev predvsem kot poljedelska pokrajina, medtem ko se pečajo v severnih delih v prvi vrsti z živinorejo; skupno zagotavljajo gospodarsko samostojnost dežele. Kar pravijo jugoslovanski agitatorji, da bi se namreč kmetom v SHS državi bolje godilo kakor v Avstriji, je popolnoma napačno, kajti vsak poznavalec razmer ve, da bi pod komando Srbov in Hrvatov močno trpeli; nasprotno morejo svoje pridelke po zelo ugodnih cenah prodajati, ako se pridružijo Avstriji. Isto velja o industriji. Tudi industrija se v Jugoslaviji ne more razvijati, ker nimajo potrebnih moči.

Proevit države je mogoč le tedaj, ako je zasiguran notranji in zunanji mir, kar se o Jugoslaviji nikakor ne more trditi. Ko bi se jim posrečila zmaga v A coni, potem bi to ne pomenilo nič drugega, kakor da so si pridobili potrebni prostor za razvrstitev (Aufmarsch) srbskih divizij za vojsko proti Italiji (Res je! — klici.) Posledic za vso ozemlje pač ni treba popisati. Tudi o notranjem miru bi ne mogli govoriti, ako postane demarkacijska črta državna meja, ker smo se dovolj prepričali, da s takim sosedom ni mogoče v miru živeti. Iz vseh teh razlogov morajo postati Karavanke državna meja! (Burno pritrdjevanje.)

Naslednji govornik, posl. Gröger, je protestiral proti nezasilanemu nasilju v coni A (Fuj-klici) ter zatiranim bratom izrekel imenom zbrane množice najiskrenejše sočutje. (Viharno ploskanje.) Obžaluje, da ravno osvobojeni narodi teptajo pravice do samoodločbe z nogami. Jugoslavija in Avstrija sta kakor noč in dan. Mi živimo tukaj v svobodni republiki, kjer odločuje ljudstvo samo v vseh zadevah, v Jugoslaviji pa živijo pod strašnim pritiskom samovoljne kraljevske vlade brez vseh pravic. Pri nas smo izdelali velevažne postavbe socialno-političnega značaja, medtem ko se v Jugoslaviji uveljavljajo izjemni zakoni za delavstvo. Odločitev torej ni težka: Kdor hoče biti svoboden državljani z vsemi človeškimi pravicami, bo gotovo glasoval za Avstrijo in svoji domovini — Koroški — zvest ostal. Samoodločba narodov naj živi! (Govor je napravil močen vtis.)

Posl. Paulitsch je poudarjal, da mora koroško ostati, kar je bilo že od nekdaj koroško in naša domovina naj ostane svobodna in nerazdeljena. (Viharno odobravanje.) Samo ob sebi umevno je, da bodo imele narodnostne manjšine v Avstriji popolno prostost in možnost narodnega razvoja. S tem večjo upravičenostjo smemo povzdigniti svoj glas proti nečutenemu nasilju in zaslužnemu našega prebivalstva v coni A, proti nasilni politiki Jugoslovancov napram Nemcem na Spod. Štajerskem in na Kranjskem, proti nasilstvu Čehoslovakov napram našim rojakom. Kot kulturni narod odklanjamo tako politiko proti drugorodnemu ljudstvu na Koroškem; mi se nečemo omadeževati s kulturno sramoto kakor Jugoslovani in Čehi. (Glasno pritrdjevanje.) Potem omenja govornik zgodovinsko nalogo, ki jo je spolnil germanski rod: Rešil je Evropo Hunov, odbil madjarske napade in se postavil Tartarom v bran; tudi proti Turkom se je zmagovito bojeval in otel Evropo izpod Napoleonovega jarma. Vselej je samo sloga pripomogla do zmage.

Tudi danes smo složni in edini in to se imamo zahvaliti krutemu nasprotniku. In ta sloga nam je dobro znamenje za končni uspeh. Drava ostane koroška reka in Karavanke naj ne bodo jugoslovanska posest, ampak koroška meja! (Viharno odobravanje in vedno ponavljajoči se klici.)

V posebni izjavi se je potem zahtevalo, naj plebiscitna komisija spolni svoje obljube glede svobodnega in neoviranega glasovanja; v ta namen naj se nemudoma odpravi jugoslovanska silovlada. Zborovalci pošiljajo pozdrave bratom v

coni A ter jih pozivljajo, naj vztrajajo v svoji zvestobi s trdnim prepričanjem, da bo dan glasovanja dan svobode za našo deželo. Rojaki iz cone A, ki so se v tolikom številu udeleželi današnjega shoda, naj povedo ljudstvu v coni A, da ne bomo nikdar vpognili tilnika pod jugoslovanski jarem.

In več kot 60.000 src je vzplamtelo. Vsa nepregledna množica je vzdignila roke v prisego, da bodo ščitili domovino in jo branili proti vsakomur. Bil je velepomemben, veličasten prizor, ki ostane nepozaben vsem zborovalcem.

Govorili so potem še govorniki iz cone A. Slikali so, kako neznansko trpe pod jugoslovanskim nasiljem. Zato imajo vsi samo eno željo: proč od Balkana! Bojni klic ni „nemško ali slovansko“, ampak „svobodna nerazdeljena Koroška ali pa Balkan z večno sužnostjo“!

Z nepoposnim navdušenjem je bila potem sprejeta rezolucija, v kateri so zahtevali brezpogojno uveljavljenje vseh doležb mirovne pogodbe glede glasovanja. Predvsem se z vso odločnostjo zahteva:

1. takojšnja odstranitev jugoslovanskih čet;
2. reorganizacija (preustroj) žandarmerije v smislu mirovne pogodbe ter nje podrejenje pod komando plebiscitne komisije;
3. odprava državnega nadzorstva;
4. zagotovitev zborovalne svobode.

Dan 12. septembra je zgodovinskega pomena in ostane nepozaben. Dokazal je, da je ljudstvo ene misli in da ima nevpogljivo voljo, streti terige, v katere ga je vključilo jugoslovansko barbarstvo.

Za večne čase ostane Koroška

enotna in nerazdeljena
od Tur do Karavank.

Jugoslavija se pripravlja za vojsko.

Poročali smo že, da rožljajo Jugoslovani močno s sabljo „Mir“ in „Korošec“ seveda tajita, da bi SHS država namerala vojskovati se, a dejstva in pisanje jugoslovanskih listov izpodbijajo te tajitve. V ljubljanskih dnevnikih smo brali pred kratkim poziv, vsled katerega se morajo vsi moška od 18. do 50. leta zglasiti. Danes nam je došla iz zelo zanesljivega vira ta-le vest: „Dne 8. t. m. sem bil v Celju. Ta dan se je moralo tamošnje vojaštvo ob 7. uri zvečer zbirati v vojašnici (kasarni) ter je imelo „bereitschaft“. Okoli polnoči je bil „alarm“ in kmalu potem je korakalo vojaštvo na kolodvor (bahnhof). Hitro so vojaki doznali, da morajo v Albanijo, kjer so nastali nemiri. Da bi upor v Albaniji udušili, naj bi tudi en bataljon iz Celja pripomogel.

Ko so vojaki to zvedli, je pol bataljona ušlo (dezertiralo) večinoma v Avstrijo. Nekatere so ujeli, ti so zdaj v ječi. Pa tudi ti so izjavili, da takoj uidejo v Avstrijo, kakor hitro bodo prosti, ker se nikakor nočejo še dalje bojevati in za Srbe žrtvovati svoje življenje. Vojaki so tudi pravili, da jih je mnogo ušlo v Bulgarijo in da jih vlada noče izročiti Srbiji. Bolševizem se baje zelo razširja med vojaštvom; tudi drugo (civilno) prebivalstvo je ogorčeno nad Srbijo in meni, v nekaj mesecih bo v Jugoslaviji pač drugače. Na kaj merijo s temi besedami, si je lahko misliti.

Pa tudi drugih dokazov za jugoslovansko bojevitost ne manjka. Tako piše „Slov. Narod“ z dne 11. t. m.: „Srbi ne bodo pripustili kršitve mej proti Albaniji in bodo, če treba, poslali tja tudi nekaj vojske. To se je tudi zgodilo in Albanci so imeli priliko, da so se prepričali, da v takih vprašanjih ne poznamo šale. Lekcija pa mora biti temeljita in uspešna, zato ne gre, da bi na nepravem mestu štedili. To lekcijo moramo dati Italijanom v Albanijo, a hitro in temeljito in brezobzirno. Zakaj čakamo, zakaj štedimo, zakaj se ne pripravimo na neizogibno? Mudi se, da napravimo v Albaniji čisto mizo, hiteti moramo, da napravimo tam temeljito mir, da smo čim prej z vso svojo silo pripravljeni za drugega, večjega sovražnika. Zato, pravim, ker nimamo časa, ne smemo štediti. Bis dat, qui cito dat (dvakrat da kdor hitro da), velja tudi za batine.“

Tukaj se hujska torej čisto neprikrito za vojno proti Italiji. In ravno za boj proti Italiji bi Jugoslovani rabili cono A,

ker bi se v njej vršila iz strateških ozirov razvrstitev njih vojaštva. Zaradi tega se toliko trudijo, da bi dobili cono A, pa ne iz ljubezni do Korošcev. Vojska med SHS državo in Italijo je nezogibna, kar je nedavno potrdil dr. Skaberne, tajnik jugoslovanskega zastopnika pri plebiscitni komisiji. To je razvidno tudi iz vednih groženj proti Italiji, kakor n. pr. v „Slov. Narodu“, šte. 207, kjer pravijo izrecno: „Če bodo hoteli Italijani napraviti z bajoneti plebiscit na Koroškem, potem nam pač ne bo ostalo drugega, kakor da bo tekla p o k o r o š k i z e m l j i i t a l i j a n s k i k r i.“

Menimo, da jo to dovolj jasno povedano. Ali hočete torej za Jugoslavijo glasovati, da Vam vojska opustoši vašo zemljo? Ali sprevidite, Korošci, kaj nameravajo vaši „prijatelji“, kakšne dobrote vas čakajo pod Jugoslavijo? Vse moške od 18. do 50. leta bi vpoklicali k vojakom in povrh bi vam še vojsko zanesli na vaše ozemlje, da bi vam uničila vse imetje. Spreglejte Korošci, pa ne dajte se speljati v nesrečo!

Gospodarski položaj SHS države.

„Agrar Tagblatt“ piše dne 2. t. m.:

„Kljubu gorostasnim davkom, ki jih nalagajo našemu ljudstvu brez narodnega predstavnitva, je naša državna uprava do sedaj že najela in izdala 60 milijonov dolarjev, to je 6 milijard jugoslovanskih kron, pa vendar s to velikansko vsoto ni nič produktivnega vstvarjenega. Pošta je po uradnih izjavah pasivna, železnica se sama sne s svojimi zvišanimi tarifi, na državnih posestvih je pravo „poljsko“ gospodarstvo, vsled katerega propadajo prejšnja cvetoča privatna podjetja; privatna industrija mora ustaviti delo, ker je pod sedanjimi razmerami izključena vsaka kalkulacija; tudi trgovstvo propada vsled naše carinske politike ali pa korumpira sebe in carinske urade; obrt nima surovin, in če bi jih tudi imela, onemogočujejo mezdne razmere vsako večje delovanje. In poljedelstvo, ki bi moralo biti temelj in podlaga vsemu našemu pridobitvenemu delu, je zgubilo tla pod nogami vsled naših agrarno-političnih razmer in posebno vsled naše izvozne politike; proti vsem tem zaprekam nima drugega sredstva kakor zvišanje cen vseh živil. Naravna posledica je seveda podraženje vseh življenjskih potrebščin.“

To je v kratkih potezih gospodarski položaj, v katerem je prevzela nova vlada upravo države. — Kdo si želi, priti pod belgrajsko vlado?

Oklic.

Glasovalci v coni A! Vsi glasovalci cone A, ki so se kadarkoli javili, da imajo glasovalno pravico, pa so se med tem časom preselili, se nujno pozivljajo, naj javijo takoj svoj nov naslov (adreso) koroškemu domovinskemu svetu (Heimatsdienst) in ob onem tudi glasovalnemu odboru tiste občine, kjer imajo glasovalno pravico. V nasprotnem slučaju preti nevarnost, da se jim ne more dostaviti glasovalna legitimacija, vsled česar bi prišli ob glasovalno pravico. Niti en glas ne sme iti v izgubo.

Koroški domovinski svet!

Vojaški jetniki v ljubljanskih zaporih.

Že od 1. 1919. se nahajajo jetniki v preiskavi in celo že po 16 mesecev brez kake sodbe. Prostori so umazani in okuženi. Stanje jetnikov je obupno. Nihče se zanje ne briga. Neki narednik (feldwebel) Sr. sedi za vsoto 600 kron že 16 mesecev v preiskavi, neki Š. 15 mesecev in to kljub temu, da se je preiskava končala že 18. nov. 1919, sedaj čaka, pa rešitve ni. Neki Sr. sedi že 15 mesecev, K. in V. po eno leto, drugi pa po 12 do 15 mesecev! Sodniškega reda ni tu nobenega. Slišali smo od oseb, ki so hodile iskat naše akte v Zagreb, da so jih morale iskati po 6 do 7 ur, predno so jih našle. Akti so bili spravljani v starih zabojih. Starši povprašujejo, kaj da bo, odgovarjajo jim pa — da „neka čakajo“ in jetniki res za stonj čakajo in čakajo. V neki številke je pisala „Jugoslavija“ pod naslovom „Dolgo zaslišavanje“, da je neki dr. Gašperšek bil od Italijanov aretiran in da je bil celih 11 dni v

zaporu, predno so ga zaslišali. Enajst dni se torej tej gospodi dolgo zdi, pa ne vidijo, da sedijo ljudi že po 2 leti v Ljubljani, ne da bi se jih zaslišalo.

Kako se z jetniki postopa, je tudi zelo kočljiva stvar. Kaznuje se jih s strogimi zapori, ključarji jih pretepavajo s ključi, uklepajo v verige in jih mučijo z lakoto. (Naprej, št. 201.)

Res — pravi kulturni škandal!

V Jugoslaviji svoje lastne dece ne morejo prehranjevati, pa se drznejo govoriti o avstrijskih „lačenbergerjih“. American Yugoslav Relief New York objavlja, da je prejel listino z označbo števila dece v raznih delih Jugoslavije, ki jo je prehranjeval v mesecih junij, julij in avgust, in sicer: iz okrožnega magacina v Ljubljani 3000, Zagrebu 3000, Cirkvenici 3000, Belgradu 2000, Mostarju 6000, Dubrovniku 1500, Metkoviću in Splitu 3000, Zelenici 9000 in 3000, Višegradu 2500 in 1500, Sarajevu 9000 in 4000, skupno 50.000.

Podatki po Slov. Narodu z dne 5. t. m., št. 203.

To so torej dežele, ki imajo vsega na preostanek, pa dajo svojo deco na prehrano. Avstrijskim otrokom zavidajo vsak košček kruha, ki ga jim dajo človekoljubi ter nam očitajo beraštvo in da živimo ob milodarih. Kako pa pravite darovom, ki jih dobivate iz Amerike? V izobilju žive, pravijo, in vendar mora njih otroke prehranjevati Amerika! Nas zmerjajo z berači, ko vendar sami beračijo. Tako potvarjajo vedno resnico.

Pred splošno stavko?

Kakor čujemo, se pripravlja v SHS državi železničarska stavka (štrajk), ki se lahko razvije v splošen štrajk, kateremu se baje pridruži tudi uradništvo, predvsem poštno. Stavka bo baje izbruhnila docela nepričakovano. (Slov. Narod, št. 203.)

SHS-gospodarstvo.

V svoji 202. šte. beleži „Jugoslavija“ sledeče: „Od prevrata sem razpadajo po raznih skladiščih stoffine in stotine tovornih avtomobilov, ne da bi se kdo pobrigal za njih popravilo. Privatni podjetniki, ki so hoteli prevzeti popravilo omenjenih avtomobilov, so bili odklonjeni. Sedaj pa razpisuje ministrstvo za javna dela konkurz za nabavo večjega števila tovornih avtomobilov. Bomo kupili v Avstriji — naši naj pa razpadejo.“

Nemška praktičnost, podjetnost in vztrajnost jim imponira.

„Mir“, „Korošec“ in drugi jugoslovanski listi slikajo Nemce kot barbare in popolnoma nezmožne ljudi, blatijo in sramotijo jih na neverjeten način ter netijo tako narodno sovražstvo. Ali je to res ali ne, kar pišejo, jih pri tem nič ne ovira — glavna stvar je, da se Nemci očrni in v to jim služijo tudi najpodlejšje laži. „Jugoslavija“, ki se sama odlikuje po svojem fanatičnem sovražstvu proti nemstvu, priobčuje dne 24. avgusta članek, o volitvah v južni Srbiji, kjer pravi: „Treba je pomisliti, da so to sploh prve volitve, ki jih opravlja ta doslej najbolj zanemarjeni del kraljevine. Vojna, ki je povsod zdramila ljudstva, je povzročila tudi tu, da je smisel za javne zadeve narastel, zlasti ker so bile dežele takorekoč neposredno bojišče. Mnogokje je opaziti, kako jim je imponirala nemška praktičnost, podjetnost in vztrajnost.“

K temu pripomnimo samo to: Ravno ta praktičnost, podjetnost in vztrajnost jamčijo za srečno bodočnost nemškega naroda, za njega povzdigo v prav kratkem času, medtem ko bodo drugi narodi vsled „balkaniziranja“ nazadovali in propadli v gospodarskem in kulturnem oziru.

Kako so Jugoslovani povsod priljubljeni.

Že v eni prejšnjih številčk smo ponatisnili poročilo „Jugoslavije“ iz Prekmurja, v katerim pravi, da se „potaplja Prekmurje“. „Tekom enega leta“, tako nadaljnje list, „smo srečno dosegli s svojo nerodno upravo, da nas nihče več ne mara. Poje se naša himna, a glave ostanejo pokrite, ljudstvo nas gleda s sovražnimi očmi-jasno je, da hočejo proč od nas in nazaj k Ogrski.“

V 205 šte. se zdaj hujuje „Jugoslavija“, da so 20. avgusta praznovali v Prekmurju madžarski praznik sv. Stefana.

„Vse, kar leze in grede, je šlo demonstrativno k slovesni maši. In tudi slovensko kmetiško ljudstvo je šlo tja. Sedaj vprašamo: Zakaj se je vršil praznik letos? S čigavim dovoljenjem? Kaj je ukrenila naša oblast? Kako dolgo se bomo še dali izživati na ta in na sto drugih načinov? — Najhujše pa je to, da hujška domače učiteljstvo (po veliki večini) proti nam in da je tudi tukajšnja duhovščina (skoro brez izjeme) prežeta skoz in skoz z madžarskim duhom. Mimogrede bodi omenjeno, da murskosobotski duhovnik Slepec ni dovolil, da bi zapeli uradniki (od Jugoslovancev tja komandirani) v cerkvi našo himno „Bože pravde“. Naslednji dan so jo peli šolski stroci (ker so morali), ali g. Slepec se je takoj ob pričetku himne demonstrativno odstranil izpred oltarja.“

Kaj nam pravi to javkanje in tarnanje? Nič drugega, kakor da so Prekmurčani Jugoslovancev siti do grla. Javno kažejo svoje mišljenje in to boli Jugoslovane. Zato kličejo po svoji navadi vlado na pomoč, naj s silo zatire to gibanje, naj se ljudstvu prepove, obhajati neljube praznike. S svojim surovim in nasilnim postopanjem so dosegli, da jih ljudstvo sovraži. In kaj pravijo? Da jih Prekmurčani izzivajo!

Korošci! To je dober nauk za nas. Tudi Prekmurčanom so se Jugoslovanci s početkom dobrih in hlinili, zdaj pa, ko jih imajo v svoje pesti, ravnaajo z njimi kakor z vsemi: tlačijo in izkoriščajo jih ter jim ne privoščijo niti najmanjših pravic. Prekmurčani pa škripljejo z zobmi, ker zanje za enkrat ni rešitve. Vi, dragi rojaki, se pa lahko ubranite podobne usode, vi boste odločili o pripadnosti k tej ali oni državi. Ako hočete, da se vam godi, kakor vsem podjarmljenim v SHS državi, potem glasujte za to državo; ako pa hočete postati prosti, svobodni državljani z vsemi pravicami, ki gredo človeku, potem glasujte za Avstrijo!

Zdaj je še čas, iznebiti se suženjstva, hlapčevstva. Če vas imajo enkrat v svojih krepljih, bi bilo vse kesanje zaman. Glejte torej, da ne bo — prepozno!

Želje obmejnih Štajercev.

Na Štajerskem določa natančne meje med Avstrijo in SHS državo posebna razmejitvena komisija. V vseh krajih, kamor je prišla komisija, ji je hitelo ljudstvo nasproti, da ji pove svoje želje. Ponekod so se odigrali ginljivi prizori: Možje in žene, starčki in otroci so prosili s povzdignjenimi rokami, naj jih puste pri Avstriji. Žene in otroci so poklekili pred komisijo in jokaje ihteli: „Mi nočemo pod Jugoslavijo, kjer nas preganjajo zaradi našega mišljenja-pustite nas za Božjo voljo pri Avstriji!“ Na člane komisije so napravile te mile prošnje globok utis, bili so do solz ginjeni. Obljubili so obupanemu ljudstvu, da hočejo vpoštevati njegove upravičene želje kolikor bo mogoče.

Jugoslovanci pa pravijo, da je vse to pripravljeno od nemških agentov in imenuje to postopanje usmiljenja vrednega prebivalstva protidržavno dejanje. Ti ljudje res nimajo sre! Ali menijo, da se jokajo ljudje na komando? Iz dna duše so prišle te želje teptanega in brezpravnega ljudstva in zato ga hočejo še kaznovati!

Dogovorno je bilo sklenjeno, da smejo obmejni prebivalci svobodno povedati svoje želje, ne da bi se radi tega na katerikoli način preganjali. In zdaj naj bi se ne smeli posluževati te pravice?! „Treba bo proti njim nastopiti z vsemi sredstvi!“ zahtevajo jugoslovanski listi. Vsak si lahko sam naredi sodbo o teh ljudeh, katerim tudi pogodbe niso svete.

Oddaja premoženja.

To je strašilo, s katerim hočejo SHS agitatorji begati ljudstvo v glasovalnem ozemlju. Ne da bi dotični avstrijski zakon malo preštudirali, ga še namenoma pačijo in raztrosijo o oddaji premoženja najdebelejše laži. Tako piše „Mir“:

„Vsak avstrijski posestnik in vsaka oseba, ki še kaj ima, bode moral velik del svojega premoženja oddati državi, da bo ta lahko plačevala svoje dolgove. Takega zakona pri nas ni, ker naša država ni tako zadolžena, da bi si morala pomagati na ta način.“

In „Korošec“ se zaletava v g. Podgorca: „Zadnjič je hotel nekdo dvigniti v slovenski posojilnici v Celovcu večjo vsoto denarja, češ, mi Slovenci ne bomo za Nemce in njihove dolgove oddajali premoženja. Podgore pa mu odgovori s porogljivim nasmehom: Kje pa stoji pisano, da v Jugoslaviji ne bodo oddajali premoženja? Naša narodna dolžnost je, da Vas v tem kritičnem (sic!) času z vso resnostjo svarimo, da ne begate našega ljudstva, da ne govorite o rečeh, o katerih ste prepričani, da niso resnične. Do danes še niti en jugoslovanski politik ni zahteval oddaje premoženja in še en naš list ni pisal o tem.“

Ko bi si bili gospodje okrog „Mira“ avstrijski zakon o oddaji premoženja nekoliko natančneje ogledali, bi morali vedeti, da pridejo pri oddaji premoženja samo zelo premožni kmetje v poštev in še ti z razmeroma prav neznatno vsoto. Drugi — mali in srednji — posestniki sploh ne bojo prizadeti.

Lažnjivega „Korošeca“ pa opozarjamo na to, kar je pisal „Slovenec“ dne 11. avgusta t. l.: „Jasno je za vsakogar, ki ima vpogled v nezaslišano gospodarsko in finančno razdejavanje, ki ga je prinesla svetovna vojna na človeštvo, da bodo morali narodi izvršiti v vseh državah težke, naravnost nečuvne napore in žrtve, da rešijo svoje gospodarstvo. Države, ki vodijo zrelo, modro in pogumno politiko, so danes že na delu. Nemčija in Avstrija sta navalili na svoje državljane težka bremena... Čim preje se dvigne ljudstvo in država iz močvirja, tem bolje, najsi bodo sredstva še tako trda in neusmiljeno kruta. Jasno je zato, da se tudi Jugoslavija ne more odtegniti nujnosti časovnih zahtev, da velja tudi zanjo to, kar velja za vse druge države na svetu... Jugoslovanski državljani bodo morali stokrat pod pritiskom bremen. Radikalni, brezobzirni, kruti, neznansko trdi ukrepi bodo morali priti.“

To besede kličemo „Korošcu“ v spomin, da ne bo mogel lagati, Jugoslaviji ne bo treba oddaje premoženja in celo nesramno trditi: „Do danes še niti en list ni pisal o tem.“ Ali „Slovenec“ ni vaš list?

Vrhutega si usojamo vprašati: Kaj pa je s tistimi 20 procenti, ki jih je država vzela ob izmenjavi denarja? Ali ni to oddaja premoženja? Dalje: ali ne pomeni razmerje 1:4 za vse jugoslovanske pokrajine razen Srbije oddajo premoženja? Seveda se ni izrecno imenovalo to roparstvo oddaje premoženja, a nazivanje je postranska stvar. Kljub tej dvakratni oddaji premoženja, morajo, kakor piše „Slovenec“, priti še drugi kruti, neznansko trdi ukrepi.

Pojte no, čenče, z vašimi lažmi, ki jih vsak otroče spozna kot take!

Industrija v SHS državi.

Državniki v belgrajski in ljubljanski vladi se jo temeljito zafurali. Vsaka naredba je strankarsko pobarvana ter druga drugo pobija, tako, da pač danes noben obrtnik, noben trgovec in nobena branjevka več ne ve, kaj sme in kaj ne sme.

Če tovarnar svoje izdelke odpravi pravilno po carinskih določbah na postajo, odide to blago proti Spiljam, a glej ga vruga, ko dospe v Maribor, ga že dohiti druga carinska naredba in industrijec je pogorel s svojo kalkulacijo.

Nekdo je naprosil zastopnika čehoslovaškega konsulata, naj pošljejo koksa. In kaj odgovori? „Kdo bo pa z Vami trgoval, ker izdajate vsak dopoldan nove izvozne naredbe!“ In mož je imel prav.

Takih in enakih slučajev bi lahko mnogo našli, s katerimi se industrija v SHS državi mesto podpira, dejansko ubija.

Ravnatelj nekega podjetja je naznanil zaupnikom, da mora s prvim dnem prihodnjega meseca odpustiti 150 delavcev, iz drugega kraja se poroča, da je obrat odpustil 25 delavcev, tretji zaupnik je poslan v Ljubljano, naj naznani kovinarski centrali, da je 50 delavcev odpuščenih. Ravnatelj neke tovarne je sporočil, da obrata v takih razmerah ne more več vzdrževati in da mora od 400 delavcev 300 odpustiti. In zopet drugo podjetje mora tovarno zapreti in delavce odpustiti, ker ne dobi izvoznega dovoljenja.

Stagnacijo v industriji imamo na celi črti v prvi vrsti zaradi nesposobnosti državnih krmilarjev, ker nimajo zmizla

za obnovitev industrije niti v toliko, kolikor bi je Jugoslavija sama rabila.

K vsemu temu pa pride še nova železniška tarifa, ki se poviša za 300 odstotkov. S tem bo naša industrija popolnoma ubita in delavstvo na cesti.

Industriji v Avstriji zborujejo ter se intenzivno pečajo s tem, kako bi industrijskim izdelkom znižali cene ter s tem dosegli na svetovnem trgu pariteto cen, in so se zedinili v tem, da morajo cene znižati, ako hočejo industrijo dvigniti in delavstvo zaposliti. Pri nas v Sloveniji pa imamo 160.000 vagonov narezanega lesa, ki čaka na izvoz. Ta les ima vrednost pol milijarde in ne more se izvoziti, ker so vsi vagoni pokvarjeni. Tovarna, ki je sposobna izdelovati vse potrebščine za vagon in lokomotive, mora pa vsled pomanjkanje dela 150 delavcev odpustiti. Tako je gospodarstvo v SHS državi!

„Zivel troimenski narod!“ tako vslikajo naši patriotje na zunaj, na znotraj pa drug drugega goljufajo. Vseh treh narodov patriotje pa ves troimenski proletariat nesramno in brezvestno izkoriščajo ter mu navsezadnje še zadnji košček kruha hočejo odvzeti.

(Po Napreju z dne 24. avgusta 1920, št. 193.)

Drobtine.

Kaj vse zacarinijo (verzollen). Carinska straža (Finanzwache) v Borovnici je hotela nekej gospej, ki je prihajala iz zasedenega ozemlja, zapleniti otroške povoje, oziroma ji je prepovedala prenos v Jugoslavijo, češ da je to luksuzno blago (Luxusware). Pregovor „Muhe lovijo, vole pa izpuščajo“ je še vedno v veljavi.

Bahači s cukrom naj si zapišejo za uho, kar pravi ljubljanski konsument: „Ameriški cukur je v Ljubljano došel, za koga je došel, je vprašanje, zakaj konsumenti morajo še vedno kupovati po trgovinah sladkor po 62,64 K in še po višji ceni. Vprašamo, kje pravzaprav tiči ameriški sladkor, ki bi moral biti skoraj za 20 K pri kilogram cenejši. Pa se vendar morda ni zgodilo, da je ameriški cukur šel kam na Hrvaško ali v Srbijo, pri nas pa je ostal samo oni, ki ga imajo trgovci v zalogah že po več mesecev in mu vsak dan diktirajo nove cene. Dovolj nam je grenke kave. Z ameriškim sladkorjem na dan!“ Zakaj nabavlja Jugoslavija sladkor iz Amerike, zakaj pijo SHS državljani grenko kavo, ko prideluje vendar Jugoslavija sama dovolj cukra? Ali si se morda zopet zlagal, ljubi „Korošec“? Ali so tvoje sladkorne fabrike morda tudi samo tiste znane laži-fabrike?

Zdravstvene razmere v Jugoslaviji. Po Kranjskem razsaja griža in zahteva nebroj žrtev. Zdravniki so večinoma brez moči, ker nimajo na razpolago primernih zdravilnih sredstev. Že zdavna so naročili v Avstriji serum proti griži. Pošiljatev je došla že pred dnevi v Ljubljano, a leži na kolodvoru, ker jo je treba zacariniti, carinska oblast pa dosedaj še ni našla časa, da bi izvršila svoj posel. Zdravila proti griži torej leže na kolodvoru, ljudje pa mrjo, ker zdravniki nimajo na razpolago potrebnih zdravil. Nečuvono! (Slov. Narod, 3. septembra t. l., št. 201.)

Balkaniziranje napreduje. Nesnaga po ljubljanskih ulicah bi delala parado marsikateremu mestu ob Adriji. Po Poljanskem in Sv. Petra nasipu nosijo ljudje iz hiš smeti in odpadke jedi ter pomije rajše na nabrežje kakor bi jih oddajale smetljarju. Na zgornjem koncu Ilirske ulice vidiš kupe kamenja in prsti, ki so že meter visoko s travo zaraščeni, ob hodniku pa trde plasti smeti, kamenja in čepin kot dekoracijo namesto-trotoarja. (Slov. Narod, št. 203.) — Ja, ja Ljubljana procveta in se povzdiguje pod Jugoslavijo v vsakim oziru!

Ljubljanska deželna vlada odstopila.

Ker je plebiscitna komisija v Celovcu sklenila, da se mora jugoslovanska vojska umakniti iz cone A, da se mora umakniti tudi vse aktivno orožništvo, ki ni rodom iz Koroške in končno, da se mora odpraviti nadzorstvo nad veleposestvi, je podala deželna vlada v Ljubljani svojo demisijo. Odstopila je.

Vzroki tega odstopa so jasni. Jugoslovani namreč dobro vedo, da s poštenimi sredstvi nikoli ne bodejo zmagali pri glasovanju. Zato so se uprli odredbam plebiscitne komisije, ki je zahtevala, naj tudi Jugoslovani spoštujejo določbe mirovne pogodbe in odredbe komisije. Menili so, da bodo s pomočjo vojaštva in fanatične žandarmerije dosegli svoj cilj: ustrahovati in zbegati ljudstvo, da bi se jim udalo. Nasilje naj bi bilo njih sredstvo. Ker je komisija preprečila to nakano, pravijo, da je kršila mirovno pogodbo, akoravno ni nič drugega storila, kakor odločno zahtevala, naj določbe te mirovne pogodbe izpolnjujejo tudi Jugoslovani, kakor jih izpolnjuje Avstrija. To jim pa ni všeč, ker s tem splava ves njih up po vodi.

Odstop vlade je prozoren manever, s katerim bi pač radi izsilili preklic od komisije izdane naredbe. Pa ne bo šlo! Gospoda v Ljubljani! Vaša pustolovska politika je razkrinkana in vsi vaši načrti se bodo izjalovili. Korač, ki ste ga storili, je izraz obupanja. Vaš odstop je najboljši dokaz, da so vam dnevi na Koroškem šteti.

10. oktober bo pravi sodni dan za vas!

Preljubo Koroško!

Preljubo Koroško
Vseh lepot polnó,
Ti imaš dva jezika,
Al srce le enó.

Preljubo Koroško,
Ti zemlja mojá,
Prerezat' te hočijo
Na dva borna koncá.

Prerezat' te hočijo
Srce glih počrez,
Skozi jezero, polje
Celovško gre rez.

Bog, jaz te prosim,
Oh pusti vkup to,
Kar že črez tavežend let
Vkupe je blo.

Bog, jaz te prosim
Ne naj to nikar,
Da zmaga leganje,
Fovšnja in dnar.

Naj da sveti resnica,
Ne straši to nas,
Saj z nami je pravica
Natura pa čas.

Pri nas le je sreča,
Je frajhajt pa mir,
Pri Srbih je ječa,
Zmeda, prepir.

Pri nas domačija,
Je star Korotan,
Pri Srbih golj'fija,
Hlapčija — Balkán.

Objava.

Občinski glasovalni odseki za plebiscit so bili postavljeni v sledečih, spodaj imenovanih krajih.

Vsaka oseba se lahko zgleda v uradnih prostorih občinskega glasovalnega odseka vsak dan ob delavnikih, dop. od 10ih do 12ih, pop. od 3eh do 5ih; ob nedeljah dop. od 10ih do 12ih.

Ime občinskega glasovalnega odseka: Libeliče: Ime predsednika in tajnika: Perkonig Karl, Vegring Anton. Naslov urada občinskega glasovalnega odseka: Šola Libeliče.

Bistrica: Rudolf Jurij, Kristau Franz; občinski urad (St. Mihel).

Pliberk: Sliutz Sebastian, Cernic Dragotin; občinski urad Pliberk.

Škocjan: Kocnik Ivan, Pesser Markus; občinski urad Škocjan.

Libuče: Kralj Stefan, Derbuch Georg; šola Pliberk.

Blato: Tumnic Peter, Paulitsch Valentin; občinski urad (Pliberk).

Doberlavas: Brugger Mathias, Lipic Luka; Doberlavas No. 61.

Bela: Piskernik Luka, V. Luzzer Josef; občinski urad (Železna-Kapla).

Galicija: Schmutzer Anton, Božič Josip; občinski urad (Galicija).

Železna-Kapla: Niederdorfer Josef, Piskernik Peter; občinski urad (Železna-Kapla).

Zvabek: Hojnik Josip, Pistotnig August; občinski urad Zvabek.

Rikarjavaras: Deutschmann Alois, Rudl Josip; gostilna Deutschmann (Kamen).

Globasnica: Paar Gustav, Viternik Luka; šola Globasnica.

Žitaravas: Valentin Weiß, Hoy Josef; šola Žitaravas.

Velikovec: Čarf Jurij; občinski urad, Velikovec.

Šv. Peter: Feinig Michael; Schloß Wallersberg.

Labud: Čarf Milos; šolsko poslopje Labud.

Ruda: Natek Jakob; šolsko poslopje Ruda.

Važenberk: Ožgan Ivan; občinski urad Važenberk.

Vovbre: Napetschnig Georg; občinski urad Vovbre.

Grabštanj: Taušic Stefan; Gostilna Grabštanj.

Tinje: Hudelist Johann; šolsko poslopje Tinje.

Pokrče: Laure Josip; šolsko poslopje Pokrče.

Djekše: Prucker Jakob; šolsko poslopje Djekše.

Grebinj: Herzog Franz; h. št. 33.

Pustrica: Pliemitscher Anton; farovž, Pustrica.

Ime občinskega glasovalnega odseka: Zrelec. Ime prednika in tajnika: Merlin Mathias, Spek Michael. Naslov urada občinskega glasovalnega odseka: Šola.

Radise: Ruttnig Andreas, Kogelnik Jara! župnišče.

Medgorje: Vuk Franz, Kopeinig Andreas; občinski urad.

Vetrinj: Gaggl Josef, Mente Konrad; občinski urad in šola.

Hodiše: Toplicer Janez, Wank Johann; šola.

Otok: Walcher Lorenz, Hauptmann Peter; Villa Spendou.

Škofiče: Sadolsek Ivan, Velikogna Florian; šola.

Zgornja vesca: Ogris Janez, Reichmann Primus; hiša št. 8.

Kotmaraves: Prosekar Matija, Modritsch Albin; šola.

Bilčova: Martić Filip, Sames August; šola.

Zihpolje: Plasch Lorenz, Supanz Josef; hiša št. 3.

Sele: Lokan Filip, Treppl Mathäus; občinska hiša.

Borovlje: Weghofer Ignaz, Leenik Janko; občinska hiša, 1 nadstropje.

Medborovnica: Ravnik Janko, Socher Richard; gostilna Janešic Pratten.

Svetnavas: Slemic Valentin, Marinitich Anton; Sv. Ivan po domšče Obessner.

Bistrica: Rupprecht Viktor, Klimbacher Camillo; gostilna "k Pošti".

Podljubelj: Franz Josef, Plejer Andrej; gostilna Merlin.

Slovenski-Plajberk: Kropivnik Augustin, Wru-lich Peter; šola.

Smarijeta: Pschennig Josef, Hrala Karol; občinska hiša.

Iz zasedenega ozemlja.

Bistrica nad Pliberkom. Maks Schumnik, po domače Stefan v Čergovičah je kupil sredi avgusta t. l. v občini Tolsti vrh in v občini Ljibuče po enega konja, gnal ju je v Pliberk, ker ni vedel, da je treba plačati carino za konje, ki prihajajo iz Mežiške doline. To so bili Jugoslovani odredili kar čez noč brez kakšne objave. S konjema se je podal na Dob, od koder je poslal z njima Jožefa Srienca v Lipico po voz, Srienca je ustavil financar ter mu vzel konje. Vsled posredovanja Jurijo Rodolf-a v Bistrici jih je dobil Schumnik nazaj ter jih gnal domov. Drug dan prideta financar in orožnik, pa mu vzameta konje iz hleva s pripombo, da je Schumnik nemčur. Zopet dan pozneje pravi Janez Kraut, po domače Svetic iz Bistrice, Schumnikovi materi, da Schumnik konj ne dobi nazaj, ker je nemčur. Mati kakor sin naj se izjavita za Jugoslavijo, potem dobita konje takoj nazaj.

Doberla vas. Značilen za postopanje SHS žandarjev je dogodek, ki se je sporočil distriktni komisiji v Pliberku: Dne 5. t. m. okoli 7. ure zvečer je prišel posestnikov sin Vrban Merkouz iz Humč št. 9 z gospodično Julijano Kert in z še 5 znanci iz Pliberka v Mitlovo. Pri kolodvorski restavraciji je stala večja skupina jugoslovansko mislečih, ki so vpili „Živio“. Ko se je bila oddaljila Merkouzeva družba kakih 40 korakov od restavracije, je eden izmed nje zavpil „Hoch Oesterreich“. Nato se je takoj 15 Jugoslovancev zakadilo vanjša

(Merkouz-a). Nek Martin Lepusch ga je udaril s kamnom na glavo. Ravno tako so gospodično Kert udarili s kamnom. SHS žandarji so stali zraven ter ravnodušno opazovali ta prizor.

Zapisnik s podpisi napadanih in z zdravniškimi izprijčevali se je predložil distriktni komisiji.

Vetrinj. Dne 12. t. m. ob 10. uri zvečer sem šel proti domu; kar zaslišim, kako se Viljem Kullnig iz Vetrinje prepira z orožniki. Podal sem se nazaj, ker mi je znano, da Kullnig ne zna slovenski, hotel sem tolmačiti. Takoj se mi je nasadil bajonet na prsa. Vprašal sem, zakaj, a nisem dobil odgovora. Hotel sem iti domov, kar naenkrat me zadene udarec s puškinim kopitom na prsa in na roko, vsled groznih bolečin sem se zgrudil. Nisem mogel vstati; dva orožnika sta me zgrabila in vlekla na postajno komando. Ob enem so bili aretirani tudi Viljem Kullnig, Julij Abraham in R. Lampichler. Orožniki so se obnašali kakor cestni roparji; nahujskala sta jih po izjavi gostilničarja A. Eichmayer-ja zloglasna SHS agitatorja nadučitelj Ant. Scheme in občinski tajnik Peter Kette. Kullnig je vsled poškodbe nezmožen za vsako delo. Zdravniško izprijčevalo je priloženo pritožbi. Julij Abraham je dobil nazadnje še nekaj klofut. Florijan Kullnig, mizarski mojster v Vetrinju.

Pliberk. (Kako sodijo Štajerci o Korošcih.) V neki pliberški gostilni je sedelo več gostov, kateri so se pogovarjali o glasovanju. V družbi so bili domačini in jeden Štajerc. Nek Korošec je rekel: „Jaz se ne čudim Kranjcem in Štajercem, če se potegujejo za Jugoslavijo. Ali če pa to dela Korošec in hoče sam sebe ogoljfat za svojo svobodo in za svoje premoženje, moram pa priznati, da ni večjega trepa na svetu.“

Na to je pa navzoči Štajerc, kateri je prepričan Jugoslovani odgovoril: „Ja, res je Korošec trap, če se pomuja svojo deželo prostovoljno Kranjcem izročiti in sam sužnik postati.“

Prevalje. Tukaj smo imeli kaplana, kateri je rad segal moškim v hlače. Dotični možje so se zavolj kaplanove svinarije pritožili pri gos. fajmoštru. Gosp. fajmošter pa seveda kaplana niso naznanili sodnji, ampak so rekli možem: „Tiho, tiho, tiho!“ Kaplana se pa poslali v Pliberk, za srbskiga oziroma jugoslov. agitatorja, kjer je postal ud družbe „Prügelgarde“.

V tej gnadepolni družbi se nedolžni angelček prav dobro občuti, saj ima priložnost na svoj način ljubiti krotke in ljubeznive fantiče in jih priganja prav po kristjanski ljubezni k sirovosti in uboju.

Ime nedolžnega Alojzija danes še zamolčimo, ako bi pa „Mir“ ali „Korošec“ v tem blatu brodil, ne bomo pozabili javnosti naznaniti ne samo ime kaplana, ampak tudi priče.

Hodiše. Pri jugoslovanskemu mesarju Kmetič-u v Ribnici je shranjenih čez 100 parov novih čevljev; baje so iz Celovca in namenjene za agitacijo. Tako se mora sklepati, ker stanuje v mesarjevi hiši glavni agitator Malnerič.

—o—

Dne 28. avgusta t. l. je imel Narodni svet v Hodišah sejo v šoli. Ko so navzoče pozvali, naj skušajo pridobiti pribevalstvo s postrežljivim vedenjem in s tem, da se prireajo obhodi z modro — belo — rdečimi zastavami, je vzkliknil gerent Seger jezno in ob enem bolestno: „Kako naj bom prijazen z ljudmi, dan za dnevom imamo manj pristašev. V Plešerki sem imel 3 pripadnike, zdaj je samo še eden in še ta je omahljiv!“

Poziv!

Dopisnikoma v „Miru“ in „Slovcu“ ponujamo s tem za vsakih 100 udeležencev iz cone B, ki so se po njiju trditvi udelili shoda v Bistrici, 1000 K. — Gospoda si torej lahko zaslužita 9000 K, ako dokažeta, da je bilo res 900 udeležnikov iz cone B navzočih, ki so se pripeljali z avtomobili in vozovi iz Celovca.

Koroški domovinski svet

(Heimatdienst)

v Celovcu.

Dopise je uposlati:
Uredništvu „Koroško Korošcem“, tiskarna Leon, Celovec.